

● **فائزه حسنی**

● دانشجوی کارشناسی ارشد تکنولوژی آموزشی

لذت سنجش

سنجش به مثابه یادگیری

یکی از رویکردهای نوین سنجش بر خودسنجی و بازخورد مستمر دانش آموزان تمرکز دارد. در این رویکرد، دانش آموزان در فرایند یادگیری خود به عنوان عاملان فعال عمل می کنند و از طریق ارزیابی های مداوم، تفکر انتقادی خود را توسعه می دهند و عملکرد خود را به طور مستمر بهبود می بخشند.

کلیدواژه ها: سنجش، یادگیری

اشاره

یادگیری

سنجش

◀ **سنجش به عنوان یادگیری: خودسنجی**

اگرچه خودسنجی و همتاسنجی از شیوه های رایج سنجش به عنوان یادگیری هستند و برخی خودسنجی دانش آموز را در مرکز سنجش به عنوان یادگیری قرار می دهند، اما به آن سنجش، به عنوان یادگیری، منحصر نیستند و ممکن است شامل طیف گسترده ای از فعالیت ها باشند. از یک سو خودسنجی یا همتاسنجی به خودی خود به معنای سنجش به عنوان یادگیری نیست و به نحوه استفاده از آن وابستگی دارد. برخی از شکل های خودسنجی یا همتاسنجی، سنجش به عنوان یادگیری نیستند، زیرا فرصت های یادگیری را برای دانش آموزانی که در چنین فعالیت هایی شرکت می کنند، ایجاد نمی کنند. برای مثال، برخی از برگه های خودسنجی که در کلاس های درس رایج هستند، از دانش آموزان می خواهند پس از تکمیل یک واحد یادگیری، به عملکرد خود نمره (مثلاً عالی، خوب، متوسط، ضعیف) بدهند. اگر:

(الف) هیچ معیاری استفاده نشود، سنجش به عنوان یادگیری اتفاق نمی افتد.

(ب) دانش آموزان به معیارهای مناسب توجه نمی کنند؛ حتی

◀ **مقدمه**

سنجش به عنوان یکی از ارکان اصلی نظام آموزشی، در ارتقای کیفیت آموزش و پرورش نقشی حیاتی ایفا می کند. بدون وجود نظام سنجش دقیق و کارآمد، امکان برنامه ریزی صحیح، هدایت و راهنمایی دانش آموزان، و ارتقای سطح یادگیری آن ها وجود نخواهد داشت. سنجش، اطلاعات لازم برای هدایت و راهنمایی تحصیلی دانش آموزان را فراهم می کند و با ایجاد نظام رتبه بندی، امکان رقابت سالم بین دانش آموزان را فراهم و به عدالت آموزشی کمک می کند (Nas et al, 2020). این فرایندها به مدیران و مدرسان کمک می کنند بهترین راهکارها را برای بهبود عملکرد آموزشی پیدا کنند و تصمیم های مناسبی در این زمینه بگیرند. همچنین اطمینان می دهند که هدف گذاری ها و راهبردهای آموزشی با نیازها و انتظارات جامعه مطابقت دارند و به ارتقای کیفیت آموزشی کمک می کنند (منجری و همکاران، ۱۴۰۲).

◀ **سنجش به مثابه یادگیری^۱**

سنجش که لزوماً از طریق مشارکت فعال، ارتباط متقابل و استفاده از شواهد، فرصت های یادگیری را برای دانش آموزان

اگر در دسترس باشند. در چنین مواردی دانش‌آموزان ممکن است دستاوردهای یادگیری محدودی داشته باشند و این بیشتر شبیه «حدس زدن نمره» است (Boud & Falchikov, 1989). از سوی دیگر، هر کار مرتبط با سنجش که دانش‌آموزان یا معلمان آن‌ها آغاز می‌کنند و فرصت‌های یادگیری را برای دانش‌آموزان فراهم می‌کند، می‌تواند سنجش به عنوان یادگیری در نظر گرفته شود. برای مثال، در یک پروژه ممکن است از دانش‌آموزان خواسته شود به یک مشکل پیچیده و معتبر رسیدگی کنند (Joughin et al., 2019; Yan & Brown, 2017).

ویژگی‌های کلیدی سنجش به عنوان یادگیری ۱. خودسنجی و بازخورد:

تشویق دانش‌آموزان به ارزیابی عملکرد خود و دریافت بازخورد مستمر از معلمان و هم‌کلاسی‌ها.
تأکید بر خودآگاهی و شناخت نقاط قوت و ضعف فردی.

۲. توسعه تفکر انتقادی:

به تجزیه و تحلیل و سنجش فرایند یادگیری دانش‌آموزان توسط خود.
ایجاد فرصت‌هایی برای تعمیق فهم و یادگیری مفهومی.

۳. تعامل فعال:

دانش‌آموزان به طور فعال در فرایند یادگیری خود مشارکت می‌کنند.
محیطی ایجاد می‌شود که در آن دانش‌آموزان می‌توانند سؤال بپرسند، درباره ایده‌ها بحث کنند و از اشتباهات خود یاد بگیرند.

۴. پشتیبانی معلمان:

معلمان نقش تسهیلگر را ایفا می‌کنند و دانش‌آموزان را در فرایند خودسنجی و یادگیری هدایت می‌کنند.
برای بهبود مستمر بازخورد سازنده و هدفمند ارائه می‌دهند.

۵. استفاده از ابزارهای متنوع ارزیابی:

بهره‌گیری از انواع روش‌ها و ابزارهای سنجش مانند پرسشنامه، پروژه‌ها، آزمون‌های کتبی و شفاهی برای فراهم کردن بازخورد جامع‌تر.

مزیت‌های سنجش به مثابه یادگیری

افزایش انگیزه: دانش‌آموزان با مشاهده پیشرفت خود، برای ادامه یادگیری انگیزه بیشتری پیدا می‌کنند.
بهبود عملکرد: با تمرکز بر نقاط ضعف و تقویت آن‌ها، عملکرد کلی دانش‌آموزان بهبود می‌یابد.
خودمختاری در یادگیری: دانش‌آموزان مهارت‌های خودمدیریتی و خودمختاری در یادگیری را توسعه می‌دهند.

چالش‌ها و راهکارها

مقاومت نسبت به تغییر: برخی دانش‌آموزان و معلمان ممکن است در ابتدا نسبت به این رویکرد مقاومت نشان دهند. آموزش و آگاهی‌بخشی می‌تواند به کاهش این مقاومت کمک کند.
نیاز به زمان: فرایند خودسنجی و بازخورد مستمر به زمان نیاز دارد. برنامه‌ریزی مناسب و استفاده از ابزارهای فناوری می‌تواند به مدیریت زمان کمک کند.

جمع‌بندی

در مجموع، سنجش به مثابه یادگیری رویکردی پویا و مؤثر در ارزیابی آموزشی است که به دانش‌آموزان کمک می‌کند به یادگیرندگان مستقل و متفکرانی انتقادی تبدیل شوند.

پی‌نوشت

۱. منجزی، رضا؛ رضایی‌فرد، محمد؛ کیانی‌شاهوندی، محمدرضا (۱۴۰۲). بررسی سنجش ارزشیابی معلمان در تعلیم دانش‌آموزان ابتدایی و ارزیابی مهارت‌های آنان. ششمین کنفرانس بین‌المللی علوم انسانی، حقوق، مطالعات اجتماعی و روان‌شناسی.

منابع

- Nas, S. E., Akbulut, H. İ., Çalik, M., & Emir, M. İ. (2020). Facilitating conceptual growth of the mainstreamed students with learning disabilities via a science experimental guidebook: A case of physical events. *International Journal of Science and Mathematics Education*, 20(1), 4567-.
- Yan, Z., Boud, D. (2021). Conceptualising assessment-as-learning (pp. 1124). DOI: 10.4324/97810030520812.
- Boud, D., & Falchikov, N. (1989). Quantitative studies of student self-assessment in higher- education: A critical analysis of findings. *Higher Education*, 18(5), 529-549.
- Yan, Z., & Brown, G. T. L. (2017). A cyclical self-assessment process: Towards a model of how students engage in self-assessment. *Assessment & Evaluation in Higher Education*.
- Joughin, G., Boud, D., & Dawson, P. (2019). Threats to student evaluative judgement and their management. *Higher Education Research and Development*, 38(3), 537-549.